

INFORMACIJA
O MEĐUNARODNOJ, POLITIČKOJ I BEZBJEDNOSNOJ
SITUACIJI – MJESTO I ULOGA REPUBLIKE SRPSKE

Banja Luka, jun 2022. godine

1. UVOD

Usljed najvećih promjena u međunarodnom sistemu i odnosa između velikih sila nakon završetka Hladnog rata, potrebno je razmotriti uticaj ovih globalnih geopolitičkih procesa na međunarodnu poziciju Republike Srpske. Naučna i stručna javnost na svim stranama saglasna je da ove promjene u strukturi međunarodnog sistema vode uspostavljanju novog međunarodnog poretka. Za male države i narode, koji se nalaze u složenom geopolitičkom položaju, je od sudbinske važnosti razumjeti ove promjene i procese. Da se promjenila i dinamika međunarodne politike pokazuju i pojačane diplomatske aktivnosti u regionu, zato smatramo da je o ovim pitanjima nužno razgovarati u Narodnoj skupštini, kao najvišem demokratskom tijelu Republike Srpske.

Član 69. stav 2. Ustava Republike Srpske kaže da "Ustavotvornu i zakonodavnu vlast ostvaruje Narodna skupština" i u skladu sa tim predstavlja najviše i najbitnije zakonodavno-predstavničko tijelo u Republici Srpskoj. U skladu sa tim jasno je da je upravo sjednica Narodne skupštine Republike Srpske mjesto na kome se razgovara i donose zaključci koji će biti smjernica za djelovanja svih nivoa vlasti. Upravo zbog toga zaboravljanje dnevno - političke matrice je obaveza, koja može pokazati da li smo svjesni trenutka i složenosti globalnih kretanja.

Usložnjavanje globalne političke i bezbjednosne situacije započelo je nakon završetka Hladnog rata, rušenjem Berlinskog zida, raspadom SSSR i SFR Jugoslavije, a nastavljeno invazijama zapadnih sila u regionu Bliskog istoka i Srednjeg istoka. Kulminacija dolazi sa „Arapskim proljećem“ i početkom imigrantske krize, tj. masovnim pokretanjem stanovništva iz područja Bliskog istoka i Sjevera Afrike ka Evropi.

Republika Srpska, proistekla iz Odbrambeno – otadžbinskog rata srpskog naroda na teritoriji današnje BiH, kao jedne od šest republika koje su bile u sastavu nekadašnje Jugoslavije, svojom geografskom pozicijom se našla na „putu“ svih navedenih geopolitičkih procesa, kako globalnih tako i regionalnih. Samim tim, analize o trenutnoj međunarodnoj političkoj i bezbjednosnoj situaciji, te procesima koji su joj prethodili ili joj slijede, nemoguće su bez analize nastanka i funkcionisanja Republike Srpske i njene uloge u ovom sveobuhvatnom kontekstu.

Raspad Jugoslavije nastao je kao rezultat niza političkih nemira i sukoba tokom početka devedesetih godina 20. veka. Nakon perioda političkih kriza osamdesetih godina, i pojačavanja sukoba oko nerješених pitanja koji su prerasli u međuetničke oružane sukobe od 1991. i doveli do raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ). Ratni sukobi su bili manji u Sloveniji sredinom 1991., a u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (1992—1995) prerasli su u građanske ratove sa desetinama hiljada mrtvih. Prije izbijanja građanskog rata u BiH u aprilu 1992., u atmosferi nesigurnosti i straha za vlastiti opstanak, srpski narod u BiH je 09. januara 1992. proglasio Republiku Srpsku, kao garant opstanka i ostanka Srba u BiH. Legitimnost, teritorijalnost i administrativno ustrojstvo Republike Srpske potvrđeni su Dejtonskim mirovnim sporazumom (1995) i Ustavom BiH, kojima je entitetima u BiH dat visok nivo autonomije i široka lepeza ustavnih ovlaštenja, a BiH stvorena kao federacija dva autonomna entiteta, i tri konstitutivna naroda (Srba, Hrvata i Bošnjaka).

Navedena ovlaštenja podrazumijevala su, između ostalog, uspostavljanje entitetske vojske i policije Republike Srpske, čiji ultimativni zadatak je bio obezbijediti mir, red i bezbjednost građana ovog entiteta, dok je drugi bh. entitet, Federacija BiH, imao ista prava i ingerencije.

Ovakvo uređenje nije nikakva novost i urađeno je po uzoru na mnoga druga društva za koja je, kao posljedica građanskog, etničkog rata, konsocijalni sistem bio garant mira i stabilnosti. Tako je i sa BiH.

Navedeno političko-pravno uređenje u BiH, pravno potvrđeno i međunarodno priznato Dejtonskim mirovnim sporazumom i Ustavom BiH, jedini je garant političke stabilnosti, a samim tim, posljedično i ukupne bezbjednosti u BiH, ali i šire. Kroz istoriju regiona, poznatog sada pod nazivom Zapadni Balkan, potvrđeno je da stabilna i mirna BiH znači stabilan i miran Zapadni Balkan, a time i cijele Jugoistočne i Centralne Evrope. Zbog toga ne čudi da se institucije, lideri i građani Republike Srpske mirnim i političkim sredstvima bore za očuvanje konsocijalnog sistema upravljanja u BiH, očuvanja Ustavom zagwarantovanih kompetencija, kao nezaobilaznog faktora mira i stabilnosti na Zapadnom Balkanu. I tu je Republika Srpska najčvršći garant i najpouzdaniji oslonac i partner svim učesnicima miroljubivih procesa koji vode ka očuvanju i unapređenju mira i političko-bezbjedonosne strukture u BiH, regionu, Evropi i svijetu.

Najveći geostrateški spor između Zapada i Rusije u posthladnoratovskom periodu bila je konstantna ekspanzija NATO pakta na Istok Evrope, prema

granicama Ruske Federacije. Sve međunarodne bezbjednosne garancije koje su date Ruskoj Federaciji nakon raspada Sovjetskog Saveza bile su odbačene kao prevaziđene. NATO se kao suprostavljeni vojni savez širio duboko u neposredno rusko susjedstvo uprkos protivljenjima Moskve, ovakva politika Zapada na kraju dovodi do otvorenog bezbjednosnog nadmetanja sa Rusijom koje će kulminirati u Ukrajinskoj krizi. Druga faza Ukrajinske krize je započela 24. februara 2022. godine ruskom vojnom intervencijom u Ukrajini, nakon čega se odnosi između Zapada predvođenog SAD-om i Ruske Federacije pogoršavaju do nivoa historijskog minimuma, zato stručna javnost opravdano govori o Novom hladnom ratu (Hladnom ratu 21. vijeka). Tačnije, politički, ekonomski, vojni i kulturni odnosi između Zapada i Rusije su danas najlošiji u poslednjih 30 godina i nije realno za očekivati brzu normalizaciju. Međutim, istorija nas uči da velike sile na kraju uvijek pronađu način da normalizuju odnose i zato je u „maglama sukoba” važno voditi odgovornu politiku.

Zato smatramo da Republika Srpska treba da zadrži striktnu i dosljednu neutralnost u rusko-ukrajinskom oružanom konfliktu, ishodivši istovjetnu poziciju BiH. Podsjetimo, datum 24.02.2022. godine, poslije kojeg u Evropi, a većim dijelom i u svijetu, ništa više nije isto - u rangu je velikih historijskih datuma, uključujući 11.09.2001. godine (napad Al-Kaide na SAD - početak rata protiv islamskog terorizma), 09.11.1989. godine (pad Berlinskog zida - okončanje Hladnog rata) ili 28.07.1914. godine (austro-ugarska objava rata Srbiji - početak I svjetskog rata).

Obje sukobljene strane suočene su sa neminovnošću da - u svrhu vođenja konflikta - moraju stabilizovati svoju pozadinu - zapadno, odnosno istočno od linije konfrontacije. Niko se ne može uspješno posvetiti glavnom frontu ako (iza leđa) ima nestabilnu pozadinu. Linija konfrontacije u Evropi proteže se od rusko-norveške granice na Arktiku do rusko-gruzijske granice na Kavkazu.

Geopolitički položaj Zapadnog Balkana je u kontekstu Ukrajinske krize postao je izrazito nepovoljan jer se nalazi na prostoru koji Zapad određuje kao svoju interesnu sferu. Posebno se komplikuje položaj BiH i Srbije koje nisu članice NATO pakta, tako da se od strane ovog vojnog saveza posmatraju kao moguće zone nestabilnosti duboko iza linije konfrontacije između Zapada i Rusije. Za Republiku Srpsku je od presudnog značaja da insistira na politici nesvrstavanja u rusko-ukrajinskom sukobu i da ostane vojno neutralna u periodu velikih vojnih napetosti između Zapada i Rusije. Insistiranje na dosljednoj primjeni međunarodnog prava je od ključnog

značaja i jedina zaštita za opstanak malih država u periodu nestabilnosti u odnosima između velikih sila.

Zapadni Balkan čini duboku teritorijalnu pozadinu za Zapad - odnosno tradicionalno "mekani trbuh" ili "neuralgičnu tačku" Evrope. Tako će Zapad preduzeti sve što mora da bi ga stabilizovao. U vezi sa ovim, Republici Srpskoj izričito nije u interesu da se percipira kao destabilizirajući faktor u BiH - odnosno na Zapadnom Balkanu.

Odnosi Republike Srpske i država Evropske Unije biće generalno od presudnog značaja za adekvatnu implementaciju svega navedenog. U uslovima aktuelne krize izazvane sukobima u Ukrajini, te kompleksnim postojećim sistemima odnosa unutar Unije, potrebno je očekivati nova politička preslagivanja. Izlazak Velike Britanije iz članstva Evropske Unije i ekstremni aspekti imigrantskog priliva u zemljama Evrope (u prvom redu mijenjanje demografske stvarnosti i pojačanje terorističkih aktivnosti) predstavljaju najveće izazove za prestrojavanje Evropske Unije u narednom periodu. Sam izlazak Velike Britanije dodatno će pojačati značaj osovine Berlin-Pariz, naročito sada kada su i u Njemačkoj i u Francuskoj završeni izborni procesi, te su postavljeni okviri za političko djelovanje u narednih četiri, odnosno pet godina.

Shodno tome, Republika Srpska mora sačiniti temeljnu analizu novonastale situacije, izvući odgovarajuće zaključke i preduzeti odgovarajuće korake. To uključuje reviziju njenog dosadašnjeg koncepta međunarodnih odnosa. Ako bi to propustila da učini, dospjela bi u rizik nepreduzimanja odgovarajućih koraka blagovremeno.

Jasnost i nedvosmislenost ustavnih odredbi i osnovnih starteških postavki, a u vezi sa nacionalnim interesima, a posebno sa trajnim - vitalnim, ne ostavljaju prostor za bilo kakvu vrstu kompromisa u bilo kakvim pregovorima, dok u sklopu unutrašnjeg dijaloga mogu biti tema njihovih korekcija u sklopu Ustavom predviđenih procedura.

U navedenim aktivnostima, Republici Srpskoj ne idu na ruku neprijateljski, neustavni, nedejtonski potezi političkog Sarajeva i lobiranja u svjetskim centrima moći kojima se favorizuju bošnjački stavovi i ciljevi, koji nedvosmisleno vode institucionalnom odumiranju, a zatim i ukidanju Republike Spske.

Ne smijemo biti naivni i zaboraviti da sve institucije na čijem čelu su Bošnjaci, bez obzira na nivo institucije, rade na ukidanju Republike Srpske.

U prvom redu mislim na uticaj koji u svakoj zemlji ima Ministarstvo inostranih poslova, koje sa ogromnim aparatom kako u sjedištu Ministarstva u Sarajevu, a posebno u DKP mreži, radi na ostvarenju bošnjačkih ciljeva. Srbi koji rade u Ministarstvu inostranih poslova, kao i u bilo kojem drugom na čijem čelu su Bošnjaci, žrtve su diskriminacije na nacionalnoj osnovi. Ovo Ministarstvo u rukama srbofoba, kakva je SDA i sadašnji ministar, Bisera Turković, čine sve da se primaknu zacrtanom cilju.

Šta učiniti?

Održavajući svoje osnovne interese, Republika Srpska bi trebalo da iskaže odgovarajuću spremnost na iznalaženje rješenja za akutna ili hronična otvorena politička pitanja u BiH.

Republika Srpska ne samo da ne smije umanjiti obim ili intenzitet svog insistiranja na dosljednoj primjeni Dejtonskog mirovnog sporazuma i Ustava BiH, već ih i pojačati. Ove aktivnosti je potrebno sprovoditi u pismenoj i usmenoj formi prema svim subjektima od interesa.

Republika Srpska će, u uslovima novih političko-bezbjednosnih globalnih i regionalnih okolnosti, nastaviti sa svim započetim ekonomsko-socijalnim i drugim reformama, u pokušaju da se ublaže udari na životni standard.

Približavanje standardima EU u svim ključnim i za nas prihvatljivim oblastima, ostaje prioritet Republike Srpske. U okolnostima značajno izmijenjenim ratom u Ukrajini i reakcijom Zapada, misleći pri tom na EU, NATO i njihove saveznike, nikako ne smijemo zaboraviti opasnost od imigracija stanovništva iz zemalja Bliskog istoka ili Sjevera Afrike. Ove imigracije, bile legalne ili ilegalne, za Republiku Srpsku predstavljaju istovjetan socijalno-demografsko-ekonomsko-bezbjedonosni rizik, koji nikako, i ni po koju cijenu ne smijemo dozvoliti.

Potrebno je poseban akcenat staviti na produbljivanje odnosa sa zemljama koje su i do sada bile, otvoreno ili diskretno, naklonjene Republici Srpskoj i razumijevale njenu nezavidnu poziciju u ustavno i legalistički devastiranoj BiH.

U ovom trenutku, u Narodnoj skupštini Republike Srpske, kao najvišem zakonodavnom tijelu, potrebno je angažovanje svih poslanika kako bi postigli usaglašene stavove o ovim značajnim pitanjima koji izazivaju previranje u globalnim okvirima, a sve u cilju osiguravanja mira, stabilnosti, na dobrobit građana koji su nas izabrali za svoje zvanične predstavnike.

Republika Srpska je garant opstanka i slobode na ovim prostorima, za čije je postojanje vezana budućnost cijelog srpskog naroda koji je Dejtonskim mirovnim sporazumom dobio ono za šta se mukotrpno borio u Odbrambeno-otadžbinskom ratu, i zato se, danas moramo jedinstveno boriti, okupljeni u atmosferi trenutnih teških i delikatnih okolnosti, u previranjima koja dolaze iz cijelog svijeta i pod pritiscima kao nikada ranije.

Opredijeljeni smo za opstanak Srpske, kao uspješne i stabilne, izgradnju mira i stabilnosti, i zato moramo u njenom najvišem zakonodavnom organu učiniti sve, da našim jedinstvom i usaglašenim stavovima, očuvamo mir i stabilnost.

U trenucima osjetljivih dešavanja, ratne, ekonomske i svake druge prirode, a koja se dešavaju u globalnim, svjetskim okvirima, trebamo procijeniti situaciju i zauzeti stavove, kako bi pritisak i kriza spolja manje uticali na efektivnu stabilnost našeg naroda i države.

SPOLJNO - POLITIČKA SITUACIJA

Oružani sukob u Ukrajini počeo je 24. februara, nakon toga je EU uvela čitav spektar sankcija, kojima se dopunjuju postojeće mjere koje su uvedene 2014. godine zbog situacije na Krimu.

Ključno spoljno - političko pitanje BiH u vremenu iza nas je jasna pozicija Republike Srpske i odnos prema istom i zadržavanje neutralnog statusa. Ipak, ambasadori BiH u Savjetu Evrope i UN kao i šef misije pri Savjetu EU su se bez odluke Predsjedništva BiH priključili predloženim rezolucijama u navedenim tijelima o situaciji u Ukrajini.

Nikakav akt o uvođenju sankcija Rusiji nije donesen u pravnom sistemu BiH. Pravnim i fizičkim licima nije zabranjeno poslovanje sa subjektima u Rusiji, ruska imovina se ne zamrzava i ruskim državljanima se ne zabranjuje ulazak.

Željko Komšić je uputio instrukciju ministru spoljnih poslova BiH, gđi Turković, oko Ukrajine da je nepotrebno izjašnjavanje Predsjedništva BiH, te da postupi po Povelji UN-a, navodeći da se BiH već pridružila stavovima EU.

Potrebno je istaći da se spoljno-politička pitanja pokušavaju riješiti jednostranim neustavnim djelovanjem pojedinih muslimanskih

ambasadora koji su pod kontrolom političkog Sarajeva, kao i nekih međunarodnih predstavnika koji nemaju tu nadležnost. Praksa jednostranog nastupanja mimo odluka Predsjedništva BiH nesumnjivo dovodi do kraha institucija i pogubna je za sveukupne odnose u BiH.

Ovakva vrsta ponašanja je apsolutno neprihvatljiva, u njemu vidimo afirmaciju jedne vrste političkih stavova koji nisu usaglašeni na Predsjedništvu BiH. Kršenjem svih akata na kojima se zasniva spoljna politika BiH, urušava se kompletna institucionalna konfiguracija Predsjedništva BiH i mehanizma spoljne politike, što je svakako nedopustivo i zahtjeva odlučnu reakciju koja će rezultirati i krivičnom odgovornošću kako nalogodavaca tako i onih koji provode takve naloge.

Ministar spoljnih poslova BiH, gđa Turković, je prekoračila svoja ovlašćenja, naložila pridruživanje političkim izjavama EU kojim se promovišu sankcije, i zbog toga je pozvana na krivičnu odgovornost.

Iako su odredbe člana V stav 3 pod a) Ustava BiH koja propisuje nadležnosti Predsjedništva BiH („a) Predsjedništvo je nadležno za: Vođenje spoljne politike“) sasvim jasne u svom protivustavnom djelovanju bošnjački političari se pozivaju na tri dokumenta jer je njihovo tumačenje da dok se ne donesu nove odluke stare služe kao referentna tačka:

1. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU koji je potpisan 16.06.2008. godine,
2. Izjava Predsjedništva BiH iz 2014. godine i
3. Strategija spoljne politike BiH, usvojena je 13. marta 2018. godine na sjednici Predsjedništva BiH, koje je bilo u sastavu Mladen Ivanić, Dragan Čović i Bakir Izetbegović.

Naglašavamo da je ustavna pozicija sasvim jasna ipak u nastavku ćemo detaljnije pojasniti da i tri navedena dokumenta nisu mogla biti niti su osnov za ovakvo djelovanje bošnjačkih političara.

- *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU je potpisan 16. juna 2008. godine, a stupio je na snagu 01. jula 2015. godine, u članu 10. stav (2) tačka b, proizilazi obaveza BiH da se sve više približava stavovima EU oko pitanja Zajedničke spoljne i bezbjednosne politike.*
- *Predsjedništvo BiH je na 44. redovnoj sjednici, koja je održana 06.03.2014. godine, usvojilo Izjavu o situaciji u Ukrajini:*

1. *Predsjedništvo Bosne i Hercegovine sa velikom pažnjom i zabrinutošću prati porast političke napetosti u Ukrajini i pogoršavanje međunarodnih odnosa u vezi s tim*
2. *Predsjedništvo Bosne i Hercegovine izražava očekivanja da će se do rješenja novonastale krize doći mirnim i demokratskim sredstvima, dijalogom i političkim pregovorima između svih relevantnih strana, uz konstruktivnu podršku cijele međunarodne zajednice, na opšteprihvaćenim principima međunarodnog prava.*
3. *Predsjedništvo Bosne i Hercegovine pruža punu podršku naporima, s ciljem prevazilaženja trenutne situacije i održavanja mira i potrebne sigurnosti.*
4. *Predsjedništvo Bosne i Hercegovine poziva sve strane u sporu da se uzdrže od upotrebe sile i hitno otpočnu politički dijalog za rješenje novonastale situacije, u interesu mira, regionalne i globalne stabilnosti.*

Sasvim jasna i nedvosmislena izjava Predsjedništva BiH koje je bilo u sastavu Željko Komšić, Nebojša Radmanović i Bakir Izetbegović i koja ni u kom slučaju ne može biti osnov za djelovanje i pridruživanje rezolucijama.

- I na kraju Strategija spoljne politike BiH, koja je usvojena 13. marta 2018. godine na 45 sjednici Predsjedništva BiH. Strategiju je usvojilo Predsjedništvo BiH koje je bilo u sastavu Mladen Ivanić, Dragan Čović i Bakir Izetbegović.

„S obzirom na neupitnu perspektivu članstva Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji, Bosna i Hercegovina treba aktivno da prati Zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Evropske unije. U tom smislu, potrebno je dodatno unaprijediti sistem pridruživanja vanjskopolitičkim izjavama i restriktivnim mjerama Evropske unije prema trećim zemljama i subjektima. To, dakako, podrazumijeva usku interresornu saradnju i zajedničku procjenu rizika.

Bosna i Hercegovina naglašava svoju opredijeljenost za rješavanje međudržavnih nesuglasica mirnim putem, uz poštovanje načela međunarodnog prava. Uz to, Bosna i Hercegovina se zalaže za konstruktivan dijalog pri traženju obostrano prihvatljivih rješenja za sva otvorena pitanja, što ujedno predstavlja jedan od njenih osnovnih vanjskopolitičkih prioriteta“

Ono što takođe piše u strategiji a čega se ne pridržavaju muslimanski političari je sledeće.

„Vođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine se temelji na članu V Ustava Bosne i Hercegovine i, u skladu s istim članom, u nadležnosti je Predsjedništva Bosne i Hercegovine.“

Iako je srpski član Predsjedništva BiH tražio da se na sjednici Predsjedništva BiH razgovara i donesu stavovi druga dva člana su bila protiv te tačke dnevnog reda.

Zbog svega gore pobrojanog srpski član Predsjedništva BiH je na osnovu člana 213. stav (1) i člana 215. stav (1) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, **podnio krivičnu prijavu protiv Svena Alkalaja, ambasadora BiH u Ujedinjenim nacijama, Emine Merdan, šef misije BiH pri Evropskoj uniji i Ivana Orlića, ambasadora BiH u Savjetu Evrope** zbog postojanja osnova sumnje da su zloupotrijebili svoj službeni položaj i ovlaštenja u namjeri teže povrede prava drugog, tako što su postupili protivno odredbi člana V 3a Ustava BiH koja propisuje nadležnosti Predsjedništva BiH „a) Predsjedništvo je nadležno za: Vođenje spoljne politike“ na način da su u svojstvu ambasadora tj. Šefa misije samoinicijativno, neovlašteno i bez odluke Predsjedništva BiH dana 27. februara 2022. godine podržali donošenje Rezolucija ili se pridružili predloženim Rezolucijama.

Zloupotrebom položaja i ovlaštenja nanesena je i šteta drugom – u ovom slučaju Republici Srpskoj jer je usljed nezakonitog i neovlaštenog djelovanja pomenutih, Republika Srpska spriječena da u konkretnom slučaju učestvuje putem srpskog člana Predsjedništva BiH koji se bira sa teritorije Republike Srpske u raspravljanju i odlučivanju o ovim važnom i konkretnom pitanju spoljne politike.

Ovakvim postupkom je teže povrijeđeno pravo članova Predsjedništva BiH, te i pravo srpskog člana Predsjedništva BiH da ostvaruje svoja prava iz nadležnosti kako je to propisano Ustavom BiH, čime je počinjeno krivično djelo Zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja iz člana 220. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.

Dok traju diskusije o tome da li je BiH uvela sankcije, iz ruske ambasade su poručili da BiH nije na neprijateljskoj listi Rusije.

Zbog protivljenja Republike Srpske sankcijama Rusiji, BH-gas je uspio da obnovi ugovor sa Gaspromom i nije zatraženo plaćanje u rubljama što je priličan paradoks.

Situacija sa krizom u Ukrajini, prelila se na cijeli svijet, usljed čega je došlo enormne inflacije i problema sa snabdijevanjem energentima i tečnim gorivima.

Većina zemalja je osudila dešavanja, ali nije u potpunosti pratila restriktivne mjere, u čemu su prednjačile Turska, Kina, Indija, Brazil, većina islamskih zemalja izuzev Albanije, kao i zemlje EU koje se ne nalaze na listi neprijateljski zemalja Rusije – Austrija i Mađarska.

Finska i Švedska zatražile su članstvo u NATO, čemu se protivi Turska.

BEZBJEDNOSNA SITUACIJA

Situacija u Ukrajini

Istorijat ratnog sukoba u Ukrajini započeo je davno prije nego što je Rusija 24.02.2022. godine započela „Specijalnu vojnu operaciju“ na teritoriji Ukrajine. Naime, masovni protesti u novembru 2013. godine na kijevskom trgu Majdan (nazvani Evromajdan), koji počinju kao protesti protiv predsjednika Viktora Janukoviča koji je odbio da potpiše „Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU“, predstavljaju uvod u dugogodišnji krvavi bratoubilački rat na teritoriji Ukrajine koji započinje aprila 2014. godine i koji i danas traje kao sukob ne samo Rusije i Ukrajine, već sukob koji prijeti (a mnogi ga već i smatraju) da preraste u Treći svjetski rat. Ovaj krvavi rat koji svakodnevno oduzima stotine života i nanosi neizmjerivu materijalnu štetu prerastao je otvoreni sukob između većine NATO i EU zemalja i njihovih saveznica protiv Rusije i svih ostalih država koje nisu po automatizmu i zapadnom diktatu podržale svekolike sankcije prema Rusiji. Nametnute sankcije Rusiji predstavljaju do sada neviđeni obim u svjetskoj istoriji jer su preduzete u svim oblastima društvenog života, pa i duboko u rusku istoriju i kulturu jer negiraju sve što je do sada postignuto na tom polju. Kulturni masakr Zapada koji skida sa repertoara ruske umjetnike prethodnih vijekova, ruši spomenike, mijenja istorijske činjenice (posebno iz Drugog svjetskog rata) i da ne navodimo druge oblasti, pokazuje do sada neviđenu mržnju prema jednom narodu.

Sa naše tačke gledišta teško je odrediti ko je u pravu i ko je dobar ili loš u ovome sukobu jer tu otvoreno ratuju dva nama bratska naroda sa kojima nas vežu duge istorijske, vjerske i kulturne sličnosti. Ukrajinske vlasti, koje su se priklonile Zapadnim ciljevima preko osam godina su radile na sistematskom udaljenju od Rusije i predstavljaju izvanrednu osnovu Zapadu na putu ka ostvarivanju svojih geopolitičkih interesa u Sibiru i na Sjevernom polu, odnosno do konačnog ovladavanja svim bitnim resurima na planeti. S druge strane, Rusi koji predstavljaju poraženu hladnoratovsku stranu, dosta puta prevarenu od strane Zapada, ojačani putem izvoza prirodnih resursa (prije svega gasa i nafte) nisu mogli da gledaju kako Ukrajina postaje dio antiruske koalicije i kako sistematski zatiru ruski narod u Ukrajini.

Zapadne države, prevashodno NATO i EU države, predvođene SAD-om i UK, gase požar sipajući benzin na vatru. Umjesto da su se okrenule traženju rješenja mirnim putem, daleko prije izbijanja sukoba 2014. godine, one su u

ovome vidjele veliku šansu za ostvarivanje svojih geopolitičkih interesa koji su prisutni preko sto godina i u Ukrajini vidjeli idealnu šansu da konačno slome Rusiju i da ostvare nesmetan prostor ka završnom obračunu sa Kinom, koja predstavlja najopasnijeg protivnika za njih.

Pristup Zapada sistemu „ko nije sa nama, taj je protiv nas“ doveo je mnoge države u veoma težak položaj, jer braneći interese Zapada te države gube svoje interese i dovode do nestabilnosti u svojim državama. Drastično poskupljenje energenata, goriva, hrane i ostalih životnih potreba dovodi do socijalnih problema i siromaštva. Velika nestašica istih na svjetskom tržištu može da ozbiljno ugrozi opstanak malih država jer svi ti problemi mogu da izazovu unutrašnje nemire koji mogu da vode i do oružanih sukoba kako unutrašnjih tako i vanjskih. Ovde treba napomenuti da nije isključena mogućnost proširenja sukoba iz Ukrajine i na druge države i regione te se time opasnost od jednog većeg regionalnog i čak svjetskog sukoba pojačava.

Svima je jasno da je Ukrajinski sukob sve promijenio i da, bez obzira kako i kada se on završi, ništa više neće biti isto. Povučene su nove „crvene linije“, donesene su mnoge pogrešne odluke koje rasplamsavaju sukob i prijete otvaranju novih i još strašnijih sukoba. Vrijeme koje je pred nama je neizvjesno i nesigurno. Ako i izbjegnemo veće oružane sukobe i Treći Svjetski Rat, sigurno nećemo izbjeći poskupljenja hrane, nestašice energenata pa i moguće socijalne nemire. Sve to nam nameće da moramo o ovome dobro razmisliti i da je jedini put da ostanemo što više van svih ovih svrstavanja. To je teško, skoro i nemoguće, ali to je i jedini način realnog opstanka bez obzira sa koje strane nove „željezne zavjese“ da se nađemo.

I po ovome pitanju, kao i ostalim pitanjima, mi se razilazimo sa našim partnerima u BiH. Stalno smo pod pritiskom dijela zapadnih država i okarakterisani smo kao loši momci. Nažalost to je naša sudbina. Ne želimo i nećemo uvesti sankcije nikome, pa ni Rusiji. Vjerujemo da će biti dovoljno pameti u svima u BiH da shvate da je naš put jedini ispravan, ako razvijamo sa svima dobrosusjedske i prijateljske odnose i ne mješajući se u bilo kakve sukobe.

Odmah po izbijanju ukrajinske krize predstavnici Republike Srpske su zauzeli jasan stav kojim su rekli da poštuju teritorijalni integritet i suverenitet Ukrajine, da se žali za svim nevinim žrtvama i da je želja srpkog naroda da stradanje nama dva bliska naroda što prije bude zaustavljeno. Ali

da je poštovanje međunarodnog prava i neutralan stav u ovom vrlo osjetljivom trenutku najbolji izbor za Bosnu i Hercegovinu.

Međutim na nivou BiH o ovom pitanju nije bilo dogovora. Zbog svega toga imali smo pridruživanje pojedinim rezolucijama u kojima unutar relevantnih institucija u BiH nije postignut konsenzus niti se o tome odlučivalo, pa su shodno tome one neprovodive. Ovakvo djelovanje samo je dovelo do izvora nove nestabilnosti u BiH jer bošnjačka strana putem svog ministra spoljnih poslova prenosi jednostrane stavove dok mi za sve to vrijeme o ovom važnom pitanju kao što su sankcije kao i mnogo druge teme ostajemo bez odluka Predsjedništva BiH, organa koji je Ustavom BiH i svim relevantnim aktima jedino nadležno da odlučuje o pitanjima iz sfere spoljne politike.

Nakon dešavanja u Ukrajini, zapadne zemlje pojačale su retoriku da postoji opasnost da se sukobi u ovoj zemlji preliju na zapadni Balkan, Moldaviju i Gruziju, o čemu se govorilo i na skupu NATO-a, te je poručeno da će ovim zemljama biti pružena podrška.

EUFOR i Misija ALTEA

EU je pokrenula u BiH vojnu operaciju pod nazivom „ALTEA“ 02.12.2004. godine (9 godina nakon okončanja rata) u okviru svoje Zajedničke vanjske i bezbjedonosne politike, na osnovu dogovora poznatim pod nazivom „Berlin plus“.

Na početku misije snage su činile oko 7.000 vojnika u BiH, a sada se nakon povećanja snaga tokom februara ove godine nalazi oko 1.100 (sa dotadašnjih 600) pripadnika u BiH, odnosno oko 3.500 ukupnih snaga koje se nalaze u drugim državama Evrope. Težišne snage su iz Austrije, Mađarske, Turske, Bugarske, Rumunije i Slovačke. Inače godišnji budžet ove misije je do kraja 2021. godine bio oko 10 miliona eura koje izdvaja EU. Vjerovatno je viši nakon povećanja snaga. Vojni štab EU koristi Vrhovnu komandu savezničkih snaga u Evropi kao Operativnu komandu EU. Savjet bezbjednosti UN-a je 03.11.2021. godine donio je jednoglasnu odluku o produženju jednogodišnjeg mandata misije u BiH.

Do februara ove godine Misija je bila neprimjetna za širu javnost i kretala se u okviru zadataka pomoći OS u obuci, deminiranju, pomoći civilnim strukturama u raznim donacijama i sl. Mi smo pozdravljali sprovođenje takve misije svih ovih godina i to smo stalno i isticali. No dolaskom

dodatnih trupa i borbene tehnike te povećanoj vidljivosti pripadnika EUFOR-a u javnosti, a posebno oko škola i javnih ustanova nismo nikako bili zadovoljni jer je time došlo do uznemiravanja građana. Smatramo da se EUFOR mora vratiti u svoje normalne okvire i da razlozi tipa „ugroženosti od strane ruskog uticaja“ ili „pojačane ratne prijetnje u BiH“ ili bilo čega drugog ne stoje i da predstavljaju ispunjavanje zahtjeva samo jedne strane u BiH, odnosno Bošnjačkih težnji za prihvatanjem samo njihovih pogleda.

A kada pričamo o nestabilnosti, bilo šta što bi moglo da ugrozi bezbjednost Bosne i Hercegovine, ne može da se prigovori Republici Srpskoj. Ali moramo reći da vođa bosanskih muslimana, gospodin Izetbegović, je prije nekoliko dana rekao da je ova zemlja samo sigurna ako ima mladost u džamijama. Ova izjava je izazvala nelagodu i zabrinutost kod dobrog dijela građana.

Međutim bez obzira na sve BiH je bezbjedna zemlja, ovdje ne postoje nikakvi elementi nasilja, postoji samo politička nestabilnost. Republika Srpska čvrsto vjeruje da je BiH u stanju da prevaziđe trenutne izazove kroz intenziviran politički dijalog između domaćih strana, usmjeren na pronalaženje rješenja u interesu svih konstitutivnih naroda i građana BiH. Uprkos prijetećoj retorici pojedinih sarajevskih političara, lideri Republike Srpske i Srba dosljedno i kategorički odbijaju svako pribjegavanje nasilju.

Štaviše, Republika Srpska posvećena je očuvanju Ustava BiH i nema plan za secesiju u bilo kom obliku. Nijedan zakon koji Republika Srpska razmatra ni na koji način ne ugrožava suverenitet ili teritorijalni integritet BiH.

Imali smo priliku da u javnosti čujemo i zvanične izjave komandanta EUFOR-a u BiH, kao i Operativnog komandanta misije iz Brisela da nema ni govora o bilo kakvoj nestabilnosti i mogućnosti ugrožavanja bezbjednosti u BiH. No opet imamo one koji stalno prizivaju rat i traže strane intervencije da bi nametnuli svoje poglede i svoju apsolutnu dominaciju u BiH. Pravljenje paralele između Ukrajine i BiH, ne samo da je smiješno nego je i bezobrazno jednostrano i neargumentovano nametanje mišljenja o stradanjima Bošnjaka kao što sada Zapad gleda na stradanje Ukrajinaca. On odbacuje mogućnost slanja trupa u Brčko, mjesto koje dijeli Republiku Srpsku na dva dijela.

Opravljan je stav da je Misija Altea potrebna i da treba da ostane u BiH, međutim potrebno je upoznati relevantne institucije u BiH a prije svega Predsjedništvo koje je dio vrhovne komande o tome šta i kako Altea radi na

terenu, da možemo da damo neke sugestije na takvo nešto, a ne da to bude stvar procjena ljudi koji rukovode Alteom.

Sprovođenje misije Altea je potrebno i u narednom periodu jer ona ipak garantuje mir i stabilnost u BiH. Pošto Savjet bezbjednosti UN svake godine donosi novu rezoluciju oko produženja mandata i imajući u vidu da o tome glasa i Rusija, a povodom sukoba u Ukrajini, teško je reći kakav će biti ishod glasanja. Stoga ćemo nastojati naći najbolji način za donošenje nove rezolucije koja bi obezbjedila dugotrajniji mandat EU.

Kontakt grupa za odbranu Ukrajine

Nedavno smo bili svjedoci da su ministar odbrane i načelnik Zajedničkog štaba OS BiH učestvovali na onlajn konferenciji „Kontakt grupe za odbranu Ukrajine“ bez znanja i usaglašenosti stavova sa druga dva naroda. Tz „Kontakt grupa za odbranu Ukrajine“ je neformalna grupa formirana pod vođstvom Sjedinjenih Američkih Država sa ciljem sagledavanja neophodnog naoružanja i vojne opreme, humanitarne pomoći i drugih sredstava koja su potrebna Ukrajini da bi se odbranila od Rusije, kao i koordinacije i rješavanja drugih pitanja u vezi sa donacijom istih Ukrajini.

Njihovim samostalnim učestvovanjem još jednom se pokazala apsurdnost i nemogućnost održivosti BiH po mjeri samo jednog naroda bez uvažavanja stavova i mišljenja političkih predstavnika druga dva konstitutivna naroda u BiH. Do sada smo vidjeli totalno urušavanje političkog sistema, kako na unutrašnjem tako i na vanjskom planu, stalnim istupima bošnjačke političke elite koji su time u potpunosti devastirali vanjsku politiku BiH, te sada vidimo da je došlo i do devastiranja sistema odbrane gdje najodgovorniji predstavnici Bošnjaka u tom sistemu tajno i bez znanja predstavnika druga dva naroda daju formalnu, ali lažnu i nelegitimnu podršku naporima SAD i drugih u mješanju i direktnom učešću u sukobu u Ukrajini.

Ovakvim potezom jasno je pokazana sva nefunkcionalnost Ministarstva odbrane i Oružanih snaga, koji se stalnim i sistematskim opstruisanjem stavova Predsjedništva kao Vrhovne komande i drugih institucija na nivou BiH i entiteta i isključivim prikazivanjem bošnjačkih političkih stavova, urušavaju i pokazuju da ovakav neustavni sistem odbrane nema budućnost.

Još veći apsurd je ponašanje određenih međunarodnih faktora i država, koje kao navodni „veliki prijatelji BiH“, već dugi niz godina guraju istu tu državu u sunovrat i podržavaju ulizničku bošnjačku politiku.

U ovim vremenima kada se geopolitička situacija u svijetu rapidno mijenja i prijeti velikim sukobima širom svijeta, bilo kakvo svrstavanje i stavljanje malih država u službu jedne strane ili bloka predstavlja samoubistvo istih i jedini izlaz je u neutralnosti i očuvanju mira u svojoj državi. BiH ovakvom jednostranom politikom jednog naroda, bez unutrašnjeg dogovora svih naroda, srlja u svoju političku i svaku drugu propast.

Oružane snage BiH

Reforma odbrane u BiH počela je tokom 2003. godine i donošenjem Zakona o odbrani 01.01.2006. godine na nivou BiH su u potpunosti zaživjele OS BiH, a time su ujedno i prestale da postoje entitetske vojske (VRS i VFBiH). Od tada pa do danas sistem odbrane se nije značajnije mijenjao već se dopunjavao manjim organizacijsko-formacijskim promjenama u cilju boljeg i efikasnije izvršavanja zadataka na terenu.

Od samog početka veliki uticaj na sistem ima NATO štab i Komanda EUFOR-a u Sarajevu kao i ambasade NATO država na čelu sa SAD. Ubrzo po uspostavljanju OS istaknuto je da su evro-atlanske integracije osnovni cilj OS, što je i Zakonom posebno naglašeno te su shodno tome i sve aktivnosti bile usmjerene ka tom cilju – da se putem PzM (Partnerstvo za Mir), PARP-a (Proces Planiranja i Revizije), IPAP-a (Individualni Partnerski Akcioni Plan) postane aktivni član u MAP-u (Akcioni plan za članstvo) i nakon toga punopravni član NATO saveza. Odnosi sa drugim državama koje nisu članice evro-atlanskih organizaciju su marginizovane.

Jedan od najznačajnijih dokumenata koji određuje sistem odbrane je „Pregled odbrane“. Dokument „Pregled odbrane“ je definisan PARP

dokumentima kao jedan od partnerskih ciljeva saradnje sa NATO. Obraden je i u IPAP dokumentu. Rad na dokumentu je počeo tokom 2010. godine i Predsjedništvo BiH je na 26. redovnoj sjednici, održanoj 27. juna 2016. godine usvojilo Zaključak kojim se daju smjernice za okončanje ovog dokumenta do 30. novembra 2016. godine. Zaključkom je, između ostalog, navedeno da će BiH nastojati da postigne standard od 2% GDP-a za odbranu. Ovaj Zaključak je potpisao predsjedavajući Bakir Izetbegović.

Predsjedništvo BiH je na 31. redovnoj sjednici održanoj 24. novembra 2016. godine donijelo Odluku o usvajanju dokumenta „Pregled odbrane“ i „Plan razvoja i modernizacije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine“. Plan je sastavni dio dokumenta „Pregled odbrane“. Na istoj sjednici je donijeta i Odluka o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. U poglavlju VII (Prelazne odredbe) ove odluke stoji „Ova odluka stupa na snagu danom aktiviranja Akcionog plana za članstvo u NATO“.

Predsjedništvo BiH je na 51. vanrednoj sjednici održanoj 01. februara 2017. godine usvojilo Zaključak kojim se usvaja Plan implementacije dokumenta „Pregled odbrane“ i Akcioni plan implementacije „Plana razvoja i modernizacije OS BiH 2017.-2027.“ Ove Odluke i Zaključak je potpisao predsjedavajući dr Mladen Ivanić.

Implementacija Pregleda odbrane nije započela do danas zbog jasnog stava Predsjedništva BiH (tadašnjeg saziva), a na insistiranje Bošnjaka, da je za implementaciju potrebno aktiviranje MAP-a jer su isti bili nezadovoljni datim rješenjima posebno oko smanjenja brojnog stanja i nove organizacijsko formacijske strukture.

Najnoviji dokument „Program reformi BiH“, koji je Predsjedništvo BiH, usvojilo na svojoj 44. vanrednoj sjednici održanoj 19.11. 2019. godine po prvi put ne stavlja punopravno članstvo u NATO kao cilj BiH i jasno određuje da to više nije prioritet već da će se nastaviti saradnja sa Savezom. Tim dokumentom naglašeno je da se ne prejudicira članstvo u NATO. Njime je otkočena implementacija Pregleda odbrane koja vodi ka smanjenju brojnog sastava OS kao i lokacija i boljoj organizaciji jedinica na terenu i sistemu komandovanja. Ovu činjenicu su mnogi pokušali zloupotijebiti i izmanipulisati, jer bez ikakve nedoumice ona definiše naše političko djelovanje u budućnosti, kada je u pitanju NATO.

Sistem odbrane BiH, od svog nastanka, stalno je pod lupom javnosti i stavovi i pogledi na isti su različiti u zavisnosti sa koje strane dolaze.

Bošnjačka strana u njemu vidi produžetak Armije BiH i podržava sve što se u njemu dešava uljepšavajući i hvaleći OS u svakom pogledu. Nastoje da maksimalno ojačaju i uvećaju OS na svim poljima. Cilj im je povećanje budžeta za vojsku, povećanje brojnog sastava uvođenjem vojnog roka, značajna modernizacija i opremanje OS i dr. Hrvati gledaju svoj interes i lokacije i aktivnosti koje se održavaju na „hrvatskom“ prostoru i nastoje da, najmanje, održe balans postojećeg stanja. Mi nastojimo da uspostavimo normalan sistem uz uvažavanje realnih činjenica koje bi dovele do drastičnog smanjenja budžeta, brojnog stanja i lokacija te bi se time i ukupni vojni efekтиви značajno smanjili.

Najnovije izjave bošnjačkih predstavnika u MO i OS oko ubrzane nabavke protivoklopnih raketa tipa Dževelin i protivvazdušnim sistemima kratkog i srednjeg dometa, kao i ostale opreme iz SAD-a te izjave oko integracija u NATO savez pokazuju da se i ovim putem sprovodi nastojanja bošnjačke politike da jednostrano vode svoju politiku nezavisno od stavova Predsjedništva BiH i donesenih političkih dokumenata posebno Programa reforme odbrane koji definiše saradnju sa NATO savezom, a nikako integracione procese.

Predsjedništva BiH do sada nikada nije o ovome raspravljalo niti donosilo bilo kakve odluke oko nabavke borbenih sistema, te se ovakvim izjavama doprinosi sprovođenju prikazivanja jednostrane slike oko navodne ugroženosti BiH i cijelog regiona. Time se svjesno zaobilazi potreba za Odlukom Predsjedništva i dovodi do pojačanog nepovjerenja među svim pripadnicima OS.

Predsjedništvo BiH je jedino tijelo u BiH koje određuje i mijenja strukturu i veličinu OS te samim time i svaka nabavka naoružanja i vojne opreme iz inostranstva mora biti odobrena od istog.

Oružane snage BiH, od svog formiranja, dobijaju dosta opreme iz raznih donacija i od raznih država i ta oprema je većinski namjenjena za deminiranje, pomoć civilnom stanovništvu i slično, no bošnjački predstavnici iz MO i OS, stalnim istupima traže razne vojne donacije kako bi nabavili naoružanje, a ne žele da realno sagledaju potrebe OS i da budžetska sredstva rasporede na advekatan način čime bi se moglo doći do novčanih sredstava za redovne i među svima dogovorene i prihvatljive nabavke vojne opreme koja je u skladu sa stvarnim potrebama OS

Vidljivo je da posljednje posjete visokih vojnih predstavnika i predstavnika ministarstava odbrane, te vojne industrije raznih država u BiH kao i posjete

predstavnik MO i OS BiH tim državama predstavlja nastoje da prodajom, odnosno kupovinom, sistema raketnog naoružanja i bespilotnih letjelica kao i drugih elektronskih uređaja imaju za cilj militarizaciju BiH bez obzira što ne postoji jedinstven stav oko tih pitanja i što se ne uvažavaju stavovi koji dolaze iz Republike Srpske i njenih političkih predstavnika na svim nivoima oko zadržavanja neutralnosti BiH i započinjanju procesa demilitarizacije BiH.

Ostala bezbjednosna pitanja

Duže vrijeme aktuelan je rat dezinformacijama, gdje se Republika Srpska nastojala predstaviti kao potencijalno žarište za sukobe na Balkanu, a sve sa ciljem da bi se poručilo da je neophodno da BiH uđe u NATO i da je to jedini način zaštite, te kako bi se smanjio ruski uticaj na Balkanu. Zadnjih 20 godina prošlog vijeka razvijena je doktrina hibridnog rata izazivanja i upravljanja krizama, kao metoda spoljnopolitičke i vojne strategije SAD-a definisana kao „...širok pojam koji označava političku i vojnu borbu izvan konvencionalnog rata, koje vode nacionalne snage zemlje radi ostvarivanja političkih, socijalnih, ekonomskih i psiholoških ciljeva! Borba je često dugotrajna i kombinuje diplomatske, ekonomske i psihološke pritiske, terorizam i državne prevrate...”

Spinovanje o srpskim secesionistima i ugroženom miru u BiH, demantovali su relevantni izvori poput bivšeg komandanta EUFOR-a u BiH Aleksandera Placera i zamjenik načelnika štaba Vrhovne komande savezničkih snaga za Evropu Brajs Hudet, koji je jasno poručio da “Nema potrebe za raspoređivanjem NATO trupa u Brčkom” i da situacija nije onakva kakvom su nam je predstavili pojedini mediji i ljudi”.

Ambasada Rusije je poručila da priključenje BiH u NATO predstavlja jasan antiruski korak protiv koga bi zvanična Moskva reagovala.

U parlamentima Britanije, EU, Senatu SAD-a raspravljalo se o stanju u BiH i donesene su rezolucije u kojima su Republika Srpska i njeno političko rukovodstvo predstavljeni kao glavni krivci za dešavanja u BiH. Evropski i britanski parlamentarci tražili su jačanje snaga EUFOR-a i upozoravali da će se kriza iz Ukrajine preliti na Balkan, te da treba rasporediti NATO trupe u Brčkom.

BiH i Republika Srpska su u posljednje vrijeme suočene sa stalnim lažnim dojavama o postavljenim bombama u školama, bolnicama i sudovima. Ranije je iz NATO-a najavljeno da je moguće da dođe do sajber napada. Dojave o bombama prvo su počele u Srbiji. Predsjednik Srbije Aleksandar Vučić je izjavio da iza lažnih dojava stoje obavještajne službe dvije zemlje, Ukrajine i jedne članice EU. U medijima je prisutna tvrdnja da su sve poruke poslate sa ruske adrese, a analitičari ocjenjuju da je na sceni hibridni rat i pritisak na zemlje koje se nisu priključile sankcijama Rusiji.

Iz muslimanskog političkog kruga već duže vrijeme dolaze poruke da će BiH odgovoriti na navodne secesionističke zahtjeve, te su organizovani i sastanci sa udruženjima generala takozvane Armije BiH, a bošnjački politički predstavnici često su upotrebljavali huškačku retoriku i pozivali na sukobe. Početkom godine strah i paniku kod stanovništva u Srpskoj, izazvao je i poziv za regrutaciju novih članova paravojne formacije Zelenih beretki, čime je Srbima zapriječeno novim sukobima. Njihovo angažovanje je najavio i sam lider SDA Izetbegović kada je rekao da se islamski svijet još nije digao, ali kad zatreba da će biti tu za njih.

Opasne i huškačke izjave Izetbegovića, naročito su pojačane u posljednje vrijeme, a opasnu bezbjednosnu prijetnju predstavlja i najava formiranja Islamske države u BiH, koja je jasno naznačena i u zvaničnim dokumentima njegove partije. Izetbegović je dodatno uznemirio građane izjavom „dok su džamije pune mladih ljudi on se ne boji za BiH“.

Otkako je eskalirao sukob u Ukrajini, Obavještajno-bezbjedonosna služba BiH je intezivirala svoj operativni rad na praćenju i djelovanju protiv Republike Srpske, a poseban fokus je stavljen na tkz. „maligni ruski uticaj na Balkanu“. Sve operativne mjere i radnje koje preduzima s tim u vezi direktno su koordinirane sa stranim službama prije svega američkom obavještajnom službom. U skladu sa tim na listu za zabranu ulaska stavljen je, neopravdano i mimo procedura, veliki broj stranih državljana prije svega Srbije i Ruske federacije koje karakterišu kao osobe koje provode aktivnosti na rušenju ustavnog poretka BiH. Naravno i dalje je nevjerovatna činjenica da su za obavještajno-bezbjednosne strukture na nivou zajedničkih institucija BiH nosioci političkih i institucionalnih funkcija iz reda srpskog i hrvatskog naroda, okarakterisani kao državni neprijatelji.

POLITIČKA SITUACIJA U BiH

Dejtonski mirovni sporazum iz 1995. godine osigurava mir i stabilnost u Bosni i Hercegovini (BiH) više od 26 godina. Republika Srpska jeste i ostaje opredijeljena za Dejtonski sporazum. To uključuje i opredijeljenost za suverenitet, teritorijalni integritet i ustavni poredak BiH. Uključuje, naravno, i kategorično odbacivanje nasilja kao načina rješavanja političkih nesuglasica – Republika Srpska je čvrsto opredijeljena za mir.

Republika Srpska ne predlaže oduzimanje nijednog ovlašćenja ili nadležnosti koja je Ustavom dodijeljena institucijama na nivou BiH; samo nastoji da ojača BiH predviđenu Dejtonskim sporazumom, a ne da je slabi.

Zakoni koji su predmet razmatranja na Vladi i Narodnoj skupštini Republike Srpske u potpunosti su u skladu sa odredbama Dejtonskog sporazuma i jednostavno imaju za cilj da obezbijede stvarnu primjenu njegovih uslova. Isto tako, u potpunosti su u skladu sa evropskim vrijednostima i evropskim integracijama.

Republika Srpska ni na koji način ne želi da ospori suverenitet ili teritorijalni integritet BiH. Ovdje se ne radi ni o oduzimanju ovlašćenja ili nadležnosti koje su, kako je dogovoreno u Dejtonu, date institucijama na nivou BiH, niti kršenju amandmana na Ustav BiH koji je u propisanoj proceduri usvojen nakon potpisivanja u Dejtonu. Republika Srpska nema apsolutno nikakav plan da krene putem otcjepljenja od BiH, bilo de jure ili de facto. Daleko od toga da teži secesiji, Republika Srpska insistira na tome da svi poštuju slovo Dejtonskog sporazuma. Tvrdnje SDA i njenih pristalica da Republika Srpska planira secesiju samo su provokativna propaganda koja ima za cilj da privuče podršku antidejtonskom projektu SDA da centralizuje sve nadležnosti i stavi ih pod svoju kontrolu.

U vremenu iza nas, na nivou zajedničkih organa, smo odustali od slova Dejtona i pokušali da se bavimo duhom Dejtona, što svakako predstavlja ozbiljan problem. Razumijevanje šta je duh Dejtona. Mi smo oni koji poštuju slovo Dejtona, jer računamo da vladavina prava podrazumijeva poštovanje bazičnih dokumenata i ugovora, onako kako oni pišu, sve dok se on ne promijeni. **Promocija duha Dejtona je napravila zastoj u Bosni i**

Hercegovini i to je bila greška. I nemoguće je graditi, nastaviti tim putem. Dakle, vratiti se pravu, vladavini prava što je osnovna vrijednost demokratskog svijeta. Vladavina prava ovdje se ne poštuje. Ona se ruši. Ona se svaki dan ruši. Dakle, ako je vladavina prava, onda je bazično da se poštuje Ustav Bosne i Hercegovine.

Republika Srpska ima puno pravo da insistira da ustavnu strukturu uspostavljenom Sporazumom i vladavinu prava zasnovanu na toj ustavnoj strukturi poštuju strane i u BiH i van nje, i nastaviće da radi na zaštiti svojih prava iz Ustava BiH političkim i pravnim sredstvima, podrazumijevajući da su uspjeh i napredak mogući samo uz zaštitu prava entiteta i konstitutivnih naroda BiH.

Srbi i Hrvati kao konstitutivni narodi u BiH neće dozvoliti prenebregavanje prava koja su im zagarantovana Dejtonskim sporazumom na način koji će islamističkoj stranci SDA omogućiti da ostvari svoj cilj, odnosno da ostvari dominaciju uz snažnu vlast centralizovanu u Sarajevu. Oni koji tvrde da ostvarivanje prava Republike Srpske iz Dejtonskog sporazuma ugrožava stabilnost i budućnost BiH zamijenili su teze – pravi izvor nestabilnosti u BiH su one strane unutar i izvan BiH koje nemilosrdno podrivaju dejtonske principe.

Pritisak stranih sila može dodatno otuđiti građane Republike Srpske ali nikakav strani pritisak, iz bilo kog izvora da dolazi, nikada neće dovesti do toga da rukovodstvo Republike Srpske, ma koga da njeni građani izaberu, odustane od odbrane prava Republike Srpske po osnovu Ustava BiH ili napusti dejtonski kompromis u korist dominacije jedne etničke grupe nad svim ostalima.

Prema dejtonskoj formuli, Ustav BiH institucijama na nivou BiH daje svega nekoliko nadležnosti, kao što su spoljna, spoljnotrgovinska i monetarna politika, a kaže da: „Sve vladine funkcije i ovlašćenja, koja nisu ovim Ustavom izričito data institucijama Bosne i Hercegovine, pripadaju entitetima“. Značajna autonomija data je entitetima djelimično i radi bolje funkcionalnosti BiH, koja se obezbjeđuje svođenjem na minimum broja spornih pitanja koja bi zahtijevala odluke na nivou BiH.

Političko Sarajevo i neke pristalice u međunarodnoj zajednici sada tvrde da je potrebno napustiti dejtonske principe kako bi BiH dobila status kandidata za članstvo u EU. Ove oportunističke tvrdnje potpuno su neosnovane. zemlje poput Belgije, Švajcarske, Španije, Velike Britanije i Italije imaju različite mehanizme kojima daju autonomiju etničkim

regionima ili na drugi način štite interese određenih etničkih grupa. Ništa u takvim mehanizmima i zaštiti, bilo da se radi o BiH ili nekoj drugoj zemlji Evrope, nije u suprotnosti sa evropskim principima ili članstvom u EU.

U godinama nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma, visoki predstavnici ponašali su se nezakonito kao kolonijalni guverneri i agresivno nastojali, donošenjem antidemokratskih i pravno apsurdnih diktata, da krajnje decentralizovanu BiH koja je propisana Ustavom BiH zamijene unitarnom „građanskom” državom koja je bila ratni cilj bošnjačke vojske.

Protivustavna centralizacija nadležnosti, koja je rezultat nezakonitih odluka i prinude od strane visokog predstavnika, i stalan pritisak određenih bošnjačkih elemenata sa ciljem preuzimanja kontrole nad svim institucijama na nivou BiH, podrili su decentralizovani dejtonski koncept. Mnoge nadležnosti koje treba da pripadaju entitetima, gdje je odlučivanje jednostavnije, neustavno su prenesene na nivo BiH, gdje je odlučivanje najspornije.

Uzrok disfunkcionalnosti BiH nije Ustav BiH, već nasilje učinjeno nad tim ustavom. Republika Srpska je uvjerena da će jedino poštovanjem decentralizovane ustavne strukture i mehanizama zaštite konstitutivnih naroda BiH postati funkcionalna te na taj način promovisati i integraciju BiH u EU.

Neki strani komentatori pozvali su Kristijana Šmita, njemačkog političara koji tvrdi da je visoki predstavnik u BiH, bez obzira na nelegitimno imenovanje, da „smijeni” srpske članove rukovodstva BiH. Čak i da jeste visoki predstavnik, Šmit ne bi imao legalno ovlašćenje da smijeni bilo kog zvaničnika. Osim toga, pozivanje na svrgavanje demokratski izabranih zvaničnika pokazuje upečatljiv prezir prema demokratskom sistemu BiH i njenim glasačima i, svakako, prezir prema vladavini prava.

Nečuveno je sugerisati da bi građanima BiH trebalo uskratiti pravo da sami biraju svoje lidere – stav koji je u suprotnosti sa najčvršćim pravilima ljudskih prava i demokratskih principa; svakoga ko zastupa takvu poziciju treba diskreditovati zbog vrijeđanja najosnovnijih principa međunarodnog prava i evropskih vrijednosti.

Mnogi od tih istih pripadnika međunarodne zajednice koji se zalažu za sankcije ili smjenu izabranih lidera Republike Srpske apsurdno tvrde da sankcije ne vrijeđaju građane Republike Srpske koji su te lidere izabrali, pretpostavljajući valjda da su građani Republike Srpske toliko plitkoumni

da ne mogu da prepoznaju uvredu kada im se kaže da im se ne može povjeriti da sami biraju svoje lidere.

Republika Srpska je opredijeljena za put BiH u Evropsku uniju.

Republika Srpska je opredijeljena ne samo za poštovanje, pridržavanje i sprovođenje Dejtonskog sporazuma, nego i integraciju BiH u Evropsku uniju. Republika Srpska smatra da su ova dva cilja ne samo kompatibilna, nego i da se međusobno nadopunjavaju. Republika Srpska dokazuje svoju opredijeljenost za evropski put značajnim napretkom na usklađivanju zakona sa pravnim tekovinama EU i sprovođenjem reformi sa ciljem postizanja napretka na evropskim integracijama.

Međutim, napredak BiH ka EU i dalje koči povrede suvereniteta BiH u obliku nezakonitih intervencija OHR-a, kao i dalje prisustvo stranih sudija u Ustavnom sudu BiH. EU je s pravom ukazala na to da je dalje postojanje visokog predstavnika nespojivo sa članstvom u EU i rekla da BiH mora riješiti pitanje stranih sudija.

Raspisani su Opšti izbori u BiH, ali do danas nije usvojen budžet BiH i nema sredstava za njihovo održavanje. Iz međunarodne zajednice svakodnevno stižu poruke da se moraju obezbijediti sredstva za izbore i da moraju biti održani.

Srpski član Predsjedništva je izrazio jasan stav da se izbori trebaju održati i ponudio da Republika Srpska doznači CIK-u potrebna sredstva za održavanje izbora.

Predsjednik CIK-a Suad Arnautović je poručio da CIK ima "odriješene ruke" da političkim liderima onemogući učešće na izborima u oktobru ove godine, ako se u Njujorku objavi da Milorad Dodik i Dragan Čović narušavaju mirovni sporazum.

Kristijan Šmit je u svom obraćanju u Njujorku rekao da Republika Srpska radi na potkopavanju ustavnog poretka u BiH.

Kriza u BiH je permanentna, glavni problem je u Federaciji gdje još uvijek nije formirana vlast i gdje se Bošnjaci i Hrvati ne mogu dogovoriti oko Izbornog zakona, koji je naznačen kao jedan od najvećih problema u BiH od strane brojnih zapadnih zvaničnika.

Ustavni sud BiH je donio odluku kojom je osporio pojedine odredbe deklaracije Narodne skupštine o vraćanju prenesenih nadležnosti sa BiH na Republiku Srpsku.

Nelegitimni Kristijan Šmit suspendovao je zakon o nepokretnoj imovini Republike Srpske. Korisno je napomenuti da se pitanje vlasništva nad javnom imovinom - pokretnom i nepokretnom - u složenim državama uopšte ne postavlja: Uvijek je uknjižena na najnižem nivou izvršne vlasti - osim kod imovine koja je federalnim/saveznim institucijama potrebna za njihovo funkcionisanje.

Jedino je u BiH ovo pitanje (nepotrebno) problematizovano. Zapravo, javna imovina u BiH jedino se može uknjižiti na kantone i entitet Republiku Srpsku, osim onog što je potrebno za funkcionisanje institucija FBiH i BiH.

Mi predlažemo, kako je i predviđeno Ustavom BiH, da se postigne sporazum dva entiteta u Bosni i Hercegovini, da se napravi sporazum o imovini i da to pitanje na taj način riješimo. Nismo protiv toga da ono što treba Bosni i Hercegovini bude na nivou Bosne i Hercegovine.

Ambasador pri UN-u, Sven Alkalaj, odbio je da stalnom predstavniku SAD u UN-u, ambasadoru Lindi Tomas Grinfeld, uputi zvaničnu notu za obraćanje predsjedavajućeg Savjeta ministara BiH, Zorana Tegeltije, na sjednici SB UN.

Šefik Džaferović je bez usaglašenog stava Predsjedništva, u Njujorku poručio da Srbi i Hrvati u BiH planiraju secesiju, a da pri tome imaju podršku vlasti Srbije i Hrvatske, te je time nastavio praksu unilateralnog nastupa bošnjačkih političara na spoljnopolitičkom planu, predstavljajući samo političke stavove stranke iz koje dolazi.

Ove sedmice usvojene su i predložene nove rezolucije o BiH.

U američkom Kongresu senatori su pozvali Bajdena da se da podrška visokom predstavniku, ohrabri put BiH ka EU i NATO, te da se osigura produžavanje mandata Altee.

EPP, politička grupacija u okviru Evropskog parlamenta usvojila je rezoluciju gdje je naznačeno da se mora zaustaviti secesionističko djelovanje i blokada institucija.

U Bundestagu, vodeće partije predložile su usvajanje rezolucije, u kojoj se navodi da se treba nastaviti zalagati za uvođenje sankcija i usklađivanje sa SAD-om i Britanijom, da pozovu političke lidere Srbije da se distanciraju od separatističkih snaga, jačanje OHR-a, jače uslovljavanje za pristup IPA fondovima. Prije objavljivanja teksta rezolucije, unutar stranaka koje su je predložile postojala su neslaganja, jer je Adis Ahmetović isticao da se lider

SDA ne treba naznačiti kao jedan od krivaca za stanje u BiH, nego separatisti Dodik i Čović.

Aktuelna tema je i moguće teritorijalna reorganizacija BiH, formiranjem trećeg entiteta zbog nezadovoljstva Hrvata.

BiH su preplavili specijalni izaslanici iz zapadnih zemalja, koji zastupaju svoje interese na Zapadnom Balkanu. Zapadni Balkan ima izaslanika za dijalog Beograda i Prištine Miroslava Lajčaka, izaslanika SAD za ZB Gabrijela Eskobara, iz Velike Britanije Stjuarta Piča, Manuela Saracina iz Njemačke, a pojavila se informacija da će BiH dobiti i slovenačkog specijalnog izaslanika za Zapadni Balkan.

S obzirom na situaciju u Ukrajini sve su jače poruke da se BiH treba dati kandidatski status, kako bi se dao podsticaj ovoj zemlji i spriječili potencijalni sukobi.

Pominje se formiranje Evropske geopolitičke zajednice kojom bi se unaprijedila saradnja zemalja članica EU i kandidata za članstvo. Pojedini analitičari ocjenjuju da je to samo obmana i da se pokušava smanjiti ruski i kineski uticaj na ovom prostoru.

Kako bi se pojačao pritisak na Republiku Srpsku, nakon brojnih prijetnji i ucjena, uvedene su američke sankcije Miloradu Dodiku, te su uslijedile i britanske. Njemačka, Holandija i još neke zemlje snažno su se zalagale da se srpskom rukovodstvu uvedu sankcije EU, za šta još uvijek ne postoji konsenzus. Iz Britanije i Njemačke su poručili da neće davati novac svojih poreskih obveznika secesionistima, čime su nastavili kažnjavati građane Srpske.

U iščekivanju njemačkih sankcija iz te zemlje je stigla i jedna konkretna mjera, kojom se obustavljaju četiri projekta u Srpskoj vrijedna 105 miliona eura.

Kao razlog uvođenja, ove zemlje su navodile navodno Dodikovo podrivanje države, urušavanja ustavopravnog poretka i potkopavanje mira.

Najjače osude za rukovodstvo Srpske dolazile su iz Britanije i Njemačke. Britanija mjesecima šalje poruku da će biti aktivna na Zapadnom Balkanu, te da će navodno osigurati mir i stabilnost na ovom prostoru. Pojedini mediji pišu da će biti formiran Evropski komonvelt, kao neka zamjena za EU zemljama koje dugo čekaju, te da Britanija želi da ojača na ovom prostoru i izbori se za veći uticaj.